

cul cel nou începe aici, cu tine și în tine colindă **azul stelelor!** Minunile vocilor se caută, se întîlnesc și se amină cu înfinită grație în eter!

Te apropii de microfonul din mijlocul odăii și le chemi pe nume, așteptînd-o pe fiecare să îți răspundă și să te răpească de-acum. Aceasta este răsplata pe care ți-o dă singura unealtă care ți-a fost lăsată pentru munca de teatru: vocea.

Teatrul radiofonic.

■ Doru Popovici

Simfonia teatrului românesc contemporan

Minunată este lumea teatrului și ea contribuie sensibil la transformarea culturii noastre într-un mijloc de înălțare a sufletelor alese, ale oamenilor de omenie, ale oamenilor preocupați să contribuie la acel enescian mers spre mai bine al societății în care trăim. Minunată este lumea teatrului românesc, transformată în anii României contemporane într-un nobil prilej de a lumina poporul, și de aceea nu greșim socotind că teatrul românesc se contopește pînă la identificare cu cea grandioasă acțiune de educație patriotică!

În ceea ce privește creația putem spune, cu o legitimă mîndrie și mulțumire, că, în majoritatea cazurilor, temele abordate sînt marile teme ale omului și-n acest context spiritual elevat nu putem să nu cităm etern-umanul sentiment al dragostei, așa cum l-au conceput trubadurii și rapsozii, al iubirii de țară, la care se asociază întim tematica istorică, a păcii și a prieteniei între toate neamurile, a muncii, și enumerarea poate continua. S-a conturat o adevărată simfonie a teatrului românesc contemporan, datorită realizărilor incontestabile ale unor autori precum Horia Lovinescu, Paul Everac, Eugen Barbu, Marin Sorescu, D. R. Popescu, Paul Anghel, Dumitru Solomon, Titus Popovici și cîți alții, care, încă din timpul vieții lor, au intrat, din vremelnicie, în lumea limpidă și înmiresmată a eternității. Din nefericire se mai scriu piese de teatru în care se conturează un spirit dizolvant, un pesimism exacerbant, o degradare a omnescului, un grotesc cu scop

toată lumea

iubește teatrul

toată lumea

iubește teatrul

în sine, o nedorită vulgaritate și-n felul acesta se tîlmăcesc teme minore, vibrînd uneori în consonanță cu sensurile ce-țoase ale autonomiei esteticului. Într-etic și estetic trebuie să fie o **consonanță**. Cel puțin așa ne apare ea în capodoperele lui Shakespeare, Racine, Molière, Corneille, Lope de Vega, Caragiale, Camil Petrescu etc.

O problemă deschisă o reprezintă interpretarea. În această privință vom spune din adîncul sufletului nostru că avem artiști și regizori foarte dotați, care ne oferă posibilitatea de a privi de la egal la egal spectacolele de teatru din centre cu o străveche tradiție culturală. Vom pleda întotdeauna pentru un spirit novator în regie, cu precizarea că mesajul creatorului și spiritul creației sale nu pot fi niciodată puse într-un con de umbră. Aceeași problemă se pune și în spectacolele de operă. Avem în acest context plin de semnificații multiple și de rezonanțe peste timp izbînzii notabile, încît s-a înlăturat spiritul vetust și s-a ajuns să se vibreze în armonie cu imperativele unei noi estetici, îngemănată cu realitățile unei istorii vucelnice. Uneori asistăm la ascemenea metamorfoze în piesele clasice — mai ales — încît, dacă regizorul ar fi de bună credință ar trebui să-și intituleze spectacolul în felul următor: „Piesa X de regizorul Y... după autorul Z“! Cu alte cuvinte, cînd regizorul a denaturat sensul piesei și a intervenit grosolan în text este cazul ca să se impună legea dreptului de autor, Autorii demult decedați, care nu mai sînt protejați de această lege a dreptului de autor, sînt — în această ambianță de pseudo-inovație — cei mai dezavantajați. Adesea, regizorii cred că spectacolul nu urmărește altceva decît să-i pună în prim-plan pe dinșii, urmărind să se spună că totul se reduce la munca lor, ceilalți ar constitui, după ei, o simfonie a planurilor secundare. Nimic mai greșit! Împotriva unui asemenea vedetism și a unei false avangarde trebuie să luptăm toți aceia care considerăm că nu mijloacele de expresie determină criteriul valorii, ci forța emoțională, adevărata originalitate, ancorarea într-o cultură, evidențierea mesajului autorului abordat, adevărata măiestrie a interpretării etc.

Repertoriul a fost, este și rămîne un profund act estetic și totodată un act de responsabilitate, în sublimul proces de educație patriotică.

Ne este dor de spectacole — care să ne arde sufletul — cu comediile lui Caragiale, cu un **Danton** de Camil Petrescu, cu o piesă profundă precum **Patima roșie** de Sorbul și de ce nu... de un spectacol senin cu **Înșir-te mărgărite** de Victor Eftimiu. Tradiția bine înțeleasă ascunde totdeauna aspecte cu adevărat inovatoare, în timp ce avangarda cu un scop în sine devine o penibilă ariergardă, de parcă ar fi o ficțiune într-o operetă proastă...

Pledăm pentru actorul cetățean, cel care semnifică însușirea măiestriei, noțiune care nu se poate confunda cu un abil meșteșug, deoarece ea se leagă granitic de conținutul operei de artă și nu numai de elementele de formă, cel care trebuie să posede o vastă cultură, o inteligență vie și o personalitate tulburătoare. Prea puțini actori din generația mai tânără știu să recite poezia clasicii. Acest aspect se leagă — de ce nu am spune-o? — de o nedorită lipsă de cultură. A trecut vremea actorului boem, superficial, incult, care se bazează doar pe talent. Trăim o epocă plină de mari frământări sociale, o epocă a „evului aprins”... de care vorbea cu atâta entuziasm Nicolae Labiș. Seriozitatea, dăruirea, altruismul, măiestria și cultura trebuie să se înfrățească, deoarece numai în acest fel actorul zilelor noastre poate să convingă cu adevărat. Numai în felul acesta el va fi respectat și va crea un fertil dialog cu publicul. În tragedii, în această ambianță ca un ex-laz de limpezimi, se va cristaliza un catharsis, nu de tip platonician, care să

toată lumea

iubește teatrul

toată lumea

iubește teatrul

pledeze pentru acea metafizică „eliberare prin moarte” ci, dimpotrivă, pentru un catharsis aristotelic, care să reiasă din lupta eroului principal cu destinul funest și, mai cu seamă, din lupta binelui împotriva răului. Așa cum se întâmplă și în opera **Oedip** de George Enescu, unde personajul central este învins din punct de vedere fizic, dar el ne apare în toată splendoarea sa, ca un învingător moral, spunind cu suflet înalt și drept: „fericit e cel curat la suflet, cu el este pacea”... În comedii, actorul va contribui la conturarea unei eufonii critice, dar constructive, la adresa unor îngustimi de spirit și-n acest fel rolul educativ al teatrului iese în evidență.

Având în vedere marile succese, atât pe plan național, cât și internațional, din teatrul românesc contemporan, cu toții sîntem convinși că se poate ajunge la o nouă etapă, mai expresivă sub aspectul măiestriei, spre bucuria întregii țări. Parafrazîndu-l pe Lucian Blaga, vom spune că, trebuie să ne ferim de auto-mulțumire, deoarece o dată cu acea auto-mulțumire începe și involuția, în orice domeniu al vieții.

Teatrul românesc este reflectarea dintr-un strat adînc al unei mișcătoare spiritualități, — îngemănate cu simfonia apolinicului —, a poporului nostru. Așa cum muzica e parcă anume făcută pentru români și românul pentru muzică — ca să-l readucem în actualitate pe Martin Opitz — nu greșim susținînd că teatrul e parcă anume făcut pentru români și românul pentru teatru !